СТЯГНЕННЯ БЕЗПІДСТАВНО ЗБЕРЕЖЕНИХ КОШТІВ У ЛУЦЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ: НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ З УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ

1 Хто реалізував практику

Луцька міська рада, Волинська область

2 Контекст / проблема:

Фактичний користувач земельної ділянки, який без достатньої правової підстави за рахунок власника цієї ділянки (Луцької міської територіальної громади) зберіг у себе кошти, які мав заплатити за користування нею у вигляді орендної плати, зобов'язаний повернути ці кошти власнику земельної ділянки на підставі частини першої статті 1212 Цивільного кодексу України.

Відтак, з метою налагодження роботи з врегулювання спорів, які виникають між Луцькою міською радою та користувачами земельних ділянок (на яких знаходяться об'єкти нерухомого майна) комунальної власності без правовстановлюючих документів, було вирішено здійснювати зазначені повноваження місцевого самоврядування у відповідності до ЗАП.

3 Що було зроблено:

В Луцькій міській територіальній громаді робоча група з питань стягнення безпідставно збережених коштів внаслідок використання земельних ділянок комунальної власності без правовстановлюючих документів з 15 грудня 2023 року (тобто з дня набрання чинності ЗАП) **діє з урахуванням принципів адміністративної процедури.**

12 листопада 2025 рішенням виконавчого комітету Луцької міської ради внесено зміни до Порядку відшкодування безпідставно збережених коштів за використанням земель комунальної власності Луцької міської територіальної громади з метою узгодження положень цього локального акта із вимогами ЗАП. Зокрема визначено, що цей Порядок розроблено із урахуванням ЗАП; при розгляді питань за результатами розгляду заяв фізичних та юридичних осіб щодо розтермінування сплати безпідставно збережених коштів внаслідок використання земельних ділянок комунальної власності без правовстановлюючих документів **встановлюється розумний строк** для повернення до бюджету територіальної громади таких коштів, **забезпечується право особи на участь.**

4 Досягнутий результат:

У Луцькій громаді при здійсненні повноважень органами місцевого самоврядування щодо стягнення безпідставно збережених коштів успішно забезпечується дотримання принципів адміністративної процедури, зокрема **принципу офіційності**. У разі встановлення відповідних підстав, надсилаються листи фактичним користувачам земельної ділянки для повернення вказаних коштів в позасудовому порядку; у разі несплати безпідставно збережених коштів - питання про їх стягнення вирішується в судовому порядку.

Важливо звернути увагу на те, що забезпечується **право на участь особи.** Зокрема, землекористувачі, які використовують земельні ділянки комунальної власності без належних на те правових підстав, повідомляються про час та місце засідання робочої групи не пізніше ніж за 10 днів до його початку поштовим зв'язком/телефоном/на електронну скриньку; мають право подавати заяви, клопотання, документи, надавати пояснення тощо у порядку, визначеному ЗАП (через департамент ЦНАП або на офіційну електронну адресу Луцької міської ради). Неявка землекористувача, який був належним чином повідомлений, не перешкоджає розгляду справи.

ВКАЗАНА ПРОЦЕДУРА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДОТРИМАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМ ОРГАНОМ ПРИНЦИПІВ:

ОБГРУНТОВАНОСТІ

(ст. 8 ЗАП): при прийнятті протокольного рішення враховуються усі обставини і докази, вказані заявниками при зверненні, та які мають значення для прийняття рішення щодо строків для добровільного повернення безпідставно збережених коштів;

ПРОПОРЦІЙНОСТІ

(ст. 11 ЗАП): дотримується баланс між заходами, які вживаються, та метою, яка досягається, мінімізуються негативні наслідки для фізичних та юридичних осіб у вигляді додаткових витрат на вирішення спору в судовому порядку;

ЕФЕКТИВНОСТІ

(ст. 14 ЗАП): для досягнення результату (повернення безпідставно збережених коштів) застосовуються найпростіші засоби з найменшими витратами фінансових та інших ресурсів; надається можливість фізичним та юридичним особами вирішити відповідні спори в позасудовому порядку, не допустити додаткових фінансових витрат;

СВОЄЧАСНОСТІ ТА РОЗУМНОГО СТРОКУ

(ст.13 ЗАП): орган місцевого самоврядування розглядає та вирішує справу, вчиняє процедурні дії/приймає процедурні рішення протягом розумного строку, але не пізніше строків, визначених законом.

5 Формат реалізації:

Дотримання принципів адміністративної процедури, у діяльності органів місцевого самоврядування Луцької міської територіальної громади є прикладом позитивної практики та нового рівня якісної взаємодії із юридичними та фізичними особами при розгляді їх заяв про розтермінування сплати безпідставно збережених коштів за використання земельних ділянок комунальної власності без правовстановлюючих документів/надсилання претензій про сплату коштів фактичним користувачам земельної ділянки для повернення вказаних коштів в позасудовому порядку, у відповідності до положень ЗАП.

6 Переваги:

Позитиви добровільного повернення безпідставно збережених коштів з урахуванням принципів адміністративної процедури:

- дотримано право особи на участь, можливість для особи виправити помилки в документах, мотивованість рішення адміністративного органу;
- не витрачаються з бюджету територіальної громади кошти на судові збори;
- не витрачається робочий час для підготовки відповідних процесуальних документів;
- відсутня необхідність у застосуванні заходів щодо примусового виконання судового рішення;
- швидке наповнення бюджету територіальної громади (до прикладу, за 2024 рік було сплачено коштів на суму - 1 млн 200 тис. грн)

7 Що сприяло успіху:

- Наявність політичної волі на впровадження змін.
- Розуміння з боку керівництва/посадових осіб виконавчих органів Луцької міської ради важливості забезпечення прав юридичної та фізичної особи при поданні звернень про розтермінування сплати безпідставно збережених коштів за використання земельних ділянок комунальної власності без правовстановлюючих документів; а також дотримання вимог ЗАП при надсиланні претензій про сплату коштів фактичним користувачам земельної ділянки для повернення вказаних коштів у позасудовому порядку.
- Підтримка з боку профільних фахівців та юристів міськради.